

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKIK W KRAKOWIE

Plac Szczepański 5, 31-011 Kraków
tel./fax 12 421 75 79, 12 421 74 98
e-mail: krakow@uokik.gov.pl

RKR-61-4/15/DS-8/15

Kraków, 28 sierpnia 2015 r.

DECYZJA Nr RKR - 9/2015

I.

Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 oraz stosownie do art. 33 ust. 4-6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 184), po przeprowadzeniu – wszczętego z urzędu – postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

po uprawdopodobnieniu stosowania przez:

- a) Magdaleny Pawełę prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Paweła Magdalena Agencja Ubezpieczeniowa w Babicach,
- b) Mariusza Śmiecha prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Śmiech Mariusz F.H.U. – SMOTO w Oświęcimiu,
- c) Macieja Pawełę prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Maciej Paweła w Gorzowie,
- d) Piotra Drabka prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Piotr Drabek w Oświęcimiu,
- e) Dominikę Kolniak-Śmiech prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Dominika Kolniak-Śmiech w Oświęcimiu,
- f) Wiesława Pawełę prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Wiesław Paweła w Gorzowie,

działających wspólnie w ramach spółki cywilnej 7 Pożyczka s.c. w Oświęcimiu,

praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na:

1. naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez zaniechanie informowania konsumentów w formularzu informacyjnym o terminach spłaty kredytu konsumenckiego, co może stanowić naruszenie art. 13 ust. 1 pkt 8 w zw. z art. 14 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2014 r., poz. 1497 ze zm.), a poprzez to może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

2. podawaniu nieprawdziwej informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, co może stanowić naruszenie art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 171 poz. 1206 ze zm.) oraz godzić w zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz **po zobowiązaniu się przez:**

- a) Magdaleny Pawełę prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Paweła Magdalena Agencja Ubezpieczeniowa w Babicach,
- b) Mariusza Śmiecha prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Śmiech Mariusz F.H.U. – SMOTO w Oświęcimiu,
- c) Macieja Pawełę prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Maciej Paweła w Gorzowie,
- d) Piotra Drabka prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Piotr Drabek w Oświęcimiu,
- e) Dominikę Kolniak-Śmiech prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Dominika Kolniak-Śmiech w Oświęcimiu,
- f) Wiesława Pawełę prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Wiesław Paweła w Gorzowie,

działających wspólnie w ramach spółki cywilnej 7 Pożyczka s.c. w Oświęcimiu

do podjęcia następujących działań, zmierzających do zapobieżenia wyżej opisanym naruszeniom:

1. zamieszczania w formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego danych dotyczących terminów spłaty kredytu konsumenckiego – poprzez następujące ustalenie jego brzmienia w pkt 11:

11. Zasady i terminy spłaty kredytu:

- a. kredyt płatny w dwóch ratach w wysokości: I rata ... złotych, II rata w wysokości ... złotych.*
- b. I rata płać w terminie do ..., II rata płać w terminie do*
- c. I rata w wysokości obejmuje spłatę: kosztu przygotowania dokumentów koniecznych do zawarcia umowy kredytowej w wysokości ... złotych, marży Kredytodawcy w wysokości ... złotych, odsetek w kwocie ... złotych, kapitału w kwocie ... złotych,*
- d. II rata obejmuje spłatę: ... w kwocie ... złotych*

2. podawania w umowach pożyczek oraz formularzach informacyjnych obliczonej prawidłowo rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania – zgodnie ze sposobem jej obliczania określonym w załączniku nr 4 do ustawy o kredycie konsumenckim;

nakłada się na przedsiębiorców obowiązek wykonania tego zobowiązania, w następujących terminach:

- w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji w zakresie określonym w punkcie I.1.,

- w terminie 4 tygodni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji w zakresie określonym w punkcie I.2.

II.

Na podstawie art. 28 ust. 3 oraz stosownie do art. 33 ust. 4-6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 184)

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

nakłada się na:

- a) Magdaleny Pawełę prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Paweła Magdalena Agencja Ubezpieczeniowa w Babicach,
- b) Mariusza Śmiecha prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Śmiech Mariusz F.H.U. – SMOTO w Oświęcimiu,
- c) Macieja Pawełę prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Maciej Paweła w Gorzowie,
- d) Piotra Drabka prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Piotr Drabek w Oświęcimiu,
- e) Dominikę Kolniak-Śmiech prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą Dominika Kolniak-Śmiech w Oświęcimiu,
- f) Wiesława Pawełę prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Wiesław Paweła w Gorzowie,

działających wspólnie w ramach spółki cywilnej 7 Pożyczka s.c. w Oświęcimiu

obowiązek złożenia sprawozdania z wykonania przyjętego zobowiązania, w terminie 2 miesiące od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, które powinno zawierać:

- zmieniony wzór formularza informacyjnego ze wskazaniem daty wprowadzenia do obrotu oraz stosowany wzór umowy pożyczki;
- kopie 3 losowo wybranych umów zawartych z klientami wraz z odpowiadającymi im kopiami formularzy informacyjnych.

UZASADNIENIE

Postanowieniem Nr RKR-212/2014 z dnia 29 września 2014 roku Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „Prezes Urzędu”) wszczął z urzędu, pod sygnaturą RKR-405-36/14/DS, postępowanie w sprawie wstępnego ustalenia, czy działanie Magdaleny Paweły, Mariusza Śmiecha, Macieja Paweły, Piotra Drabka, Dominiki Kolniak-Śmiech oraz Wiesława Paweły prowadzących wspólnie działalność gospodarczą na podstawie umowy spółki cywilnej pod nazwą „7 pożyczka S.C.” w Oświęcimiu w zakresie umów pożyczki zawieranych w obrocie z konsumentami nie stanowi naruszenia uzasadniającego wszczęcie właściwego postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W toku postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu wezwał Magdaleny Pawełę, Mariusza Śmiecha, Macieja Pawełę, Piotra Drabka, Dominikę Kolniak-Śmiech, Wiesława Pawełę, działających wspólnie w ramach spółki cywilnej 7 Pożyczka s.c. w Oświęcimiu (dalej: „Przedsiębiorcy” lub „Wspólnicy”) do dostarczenia wzorów umów pożyczki stosowanych w obrocie z konsumentami, przykładowych umów zawartych z konsumentami na podstawie każdego ze stosowanych wzorców, regulaminów lub innych dokumentów stosowanych przy zawieraniu umów z konsumentami.

Na podstawie ustaleń dokonanych w toku ww. postępowania Prezes Urzędu postanowieniem Nr RKR-123/2015 wszczął w dniu 12 maja 2015 roku postępowanie

w sprawie podejrzenia stosowania przez Przedsiębiorców praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Postawiono im zarzuty wskazane w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

Postanowieniem Nr RKR - 124/2015 zaliczono w poczet dowodów informacje uzyskane przez Prezesa Urzędu w postępowaniu wyjaśniającym pod sygnaturą RKR-405-36/14/DS (tj. postanowienie o wszczęciu postępowania nr RKR-212/2014 z dnia 29 września 2014 r. oraz pisma o numeracji ciągłej od RKR-405-36/14/DS-1/14 do RKR-405-36/14/DS-12/15).

Pismem z dnia 12 maja 2015 roku Wspólnicy zostali zawiadomieni o wszczęciu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W piśmie z dnia 29 maja 2015 roku ustosunkowali się do przedstawionych zarzutów, wskazując m.in. że celem generowania umów Wspólnicy korzystają z systemu informatycznego, w związku z czym błąd w wyliczeniach r.r.s.o. był spowodowany błędem matematycznym spółki zewnętrznej – dostawcy systemu informatycznego – i trwają prace nad dostosowaniem systemu z uwzględnieniem prawidłowego obliczania r.r.s.o.

W kolejnym piśmie (8 czerwca 2015 r.) sprecyzowano dotychczasowe stanowisko Przedsiębiorców poprzez oświadczenie, iż *Strony, na zasadzie art. 28 ust. 1 Ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zobowiązują się do zaniechania stosowania praktyk, które zostały uznane za naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Zobowiązano się do stosowania skorygowanego wzoru formularza informacyjnego, którego kopię załączono oraz wprowadzenia go do użytku we wszystkich placówkach udzielających pożyczek w terminie 7 dni od daty uprawomocnienia się decyzji zobowiązującej. W zakresie dotyczącym r.r.s.o. zaproponowano dłuższy, 4-tygodniowy, termin od daty uprawomocnienia się decyzji – z uwagi na konieczność przebudowania oprogramowania informatycznego w zakresie wartości zmiennych uzależnionych od kwoty przyznanej pożyczki.*

Pismem z dnia 7 sierpnia 2015 roku Prezes Urzędu zawiadomił Przedsiębiorców o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz o możliwości zapoznania się z aktami sprawy. Z przysługującego uprawnienia skorzystano.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Magdalena Pawela prowadzi działalność gospodarczą pod firmą Pawela Magdalena Agencja Ubezpieczeniowa w Babicach, Mariusz Śmiech prowadzi działalność gospodarczą pod firmą Śmiech Mariusz F.H.U. – SMOTO w Oświęcimiu, Maciej Pawela prowadzi działalność gospodarczą pod firmą Maciej Pawela w Gorzowie, Piotr Drabek – pod firmą Piotr Drabek w Oświęcimiu, Dominika Kolniak-Śmiech – pod firmą Dominika Kolniak-Śmiech w Oświęcimiu, Wiesław Pawela – pod firmą Wiesław Pawela w Gorzowie. Wskazane osoby fizyczne są przedsiębiorcami wpisanymi do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Przedsiębiorcy prowadzą przedmiotową działalność w ramach spółki cywilnej 7 Pożyczka s.c. w Oświęcimiu.

Przedsiębiorcy zawierają umowy pożyczki na terenie województwa małopolskiego i śląskiego (m.in. Oświęcim, Katowice, Chorzów, Będzin). Umowy zawierane są w lokalu przedsiębiorstwa.

Wbrew zapisom art. 13 ust. 1 pkt 8 ustawy o kredycie konsumenckim, przekazany przez Przedsiębiorców wzorzec „Formularz informacyjny kredytu konsumenckiego nr ... z dnia ...” ani też uzupełnione już formularze przekazane konsumentom nie zawierały informacji o terminach spłaty kredytu. Wprawdzie pkt 11 wzorca formularza informacyjnego zatytułowany jest „Zasady i terminy spłaty kredytu”, jego pełna treść brzmi jednak następująco:

11. Zasady i terminy spłaty kredytu:

a. kredyt płatny w dwóch ratach w wysokości: I rata ... złotych, II rata w wysokości ... złotych.

b. I rata w wysokości obejmuje spłatę: kosztu przygotowania dokumentów koniecznych do zawarcia umowy kredytowej w wysokości ... złotych, marży Kredytodawcy w wysokości ... złotych, odsetek w kwocie ... złotych, kapitału w kwocie ... złotych,

c. II rata obejmuje spłatę: ... w kwocie ... złotych

Artykuł 30 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim wymienia obligatoryjne elementy umowy o kredyt konsumencki, w tym m.in. rzeczywistą roczną stopę oprocentowania. Z kolei art. 13 ust. 1 pkt 7 ww. ustawy stanowi, że kredytodawca przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki jest obowiązany podać konsumentowi, na trwałym nośniku m.in. rzeczywistą roczną stopę oprocentowania. W myśl art. 25 ust. 3 ww. ustawy sposób jej obliczenia określa załącznik nr 4 do ustawy.

W zawieranych z konsumentami umowach (a także przekazywanych im uprzednio formularzach informacyjnych) Przedsiębiorcy prezentowali błędną informację o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania (dalej także: r.r.s.o.). Na przykład – przy pożyczce na kwotę 550 zł, której spłata miała nastąpić w 2 ratach (58 zł płatne 7. dnia i 608 zł płatne 14. dnia od zawarcia umowy), Przedsiębiorcy deklarowali r.r.s.o. na poziomie 549,87%, podczas gdy faktycznie wynosiło ono 18535, 73%.

Stosownie do art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu. Za nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się zaś w szczególności praktykę rynkową wprowadzającą w błąd oraz agresywną praktykę rynkową, a także stosowanie sprzeczne z prawem kodeksu dobrych praktyk. Praktyki te nie podlegają ocenie w świetle przesłanek określonych w ust. 1 (tak art. 4 ust. 2 ww. ustawy).

Ponadto, jak stanowi art. 5 ust. 1 ww. ustawy, praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Wśród wprowadzających w błąd działań ustawodawca wskazuje m.in. rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji (art. 5 ust. 2 pkt 1).

Na podstawie dokonanych ustaleń, Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Treść art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ogranicza zastosowanie jej przepisów wyłącznie do ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów, podejmowanej w interesie publicznym. Oznacza to, że warunkiem koniecznym do uruchomienia procedur i zastosowania instrumentów określonych w tej ustawie jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców – naruszając jej przepisy – stanowią potencjalne zagrożenie interesu publicznego. Niniejsze postępowanie dotyczyło nieinformowania o terminach spłaty kredytu konsumenckiego oraz sposobu obliczania rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania - w umowach pożyczki oraz formularzach informacyjnych stosowanych przez Wspólników 7 Pożyczka s.c. wobec nieograniczonego kręgu adresatów, posiadających status konsumentów. W ocenie Prezesa UOKiK rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy mogą zawrzeć umowę pożyczki z Przedsiębiorcami. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów, co oznacza, iż każde naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest

jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem w niniejszej sprawie uzasadnione było podjęcie przez Prezesa UOKiK działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów. W tym stanie rzeczy przyjąć należy, iż do oceny stanu faktycznego niniejszej sprawy zastosowanie mają przepisy ww. ustawy, a dotyczące jej postępowanie było prowadzone w interesie publicznym.

Ad I sentencji decyzji

Stosownie do treści art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – *przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 101, z późn. zm.); 2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji; 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.*

Natomiast art. 24 ust. 3 ustawy przewiduje, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

Uznanie określonego działania przedsiębiorcy za niezgodne z zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wymaga wykazania, że spełnione zostały kumulatywnie następujące przesłanki:

- kwestionowane działania są działaniami przedsiębiorcy,
- działania te mają bezprawny charakter,
- działania te naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

Wskazać jednak należy, iż przepis art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, że *jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub będących podstawą wszczęcia postępowania - że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego zakazu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań. W przypadku gdy przedsiębiorca zaprzestał naruszania zakazu, o którym mowa w art. 24, i zobowiąże się do usunięcia skutków tego naruszenia, zdanie pierwsze stosuje się odpowiednio.* W związku z powyższym dla zastosowania art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zachodzi w przedmiotowej sprawie konieczność uprawdopodobnienia naruszenia przez Przedsiębiorców art. 24 ww. ustawy.

Strona jako przedsiębiorca

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się m. in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Stosownie do art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 584 ze zm.) przedsiębiorcą jest m.in. osoba fizyczna – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. W art. 4 ust. 2 ww. ustawa stanowi zaś, że za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

Stroną w niniejszej sprawie są wspólnicy spółki cywilnej wykonujący działalność gospodarczą, wpisani do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Są zatem przedsiębiorcami w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Bezprawność działania przedsiębiorcy

Odnosząc się do kolejnej z przesłanek – bezprawności działań przedsiębiorcy – stwierdzić należy, iż bezprawność rozumie się jako sprzeczność zachowania danego podmiotu z przepisami prawa oraz zasadami współżycia społecznego. Chodzi tu mianowicie o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym, jako całością. Jako „bezprawne” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. *Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia przeto bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa*¹. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, tzn. niezależnym od wystąpienia szkody czy zaistnienia zamiaru po stronie podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych. Przepisy ustawy o ochronie konkurencji konsumentów nie definiują pojęcia bezprawności działań przedsiębiorcy, w związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw, gdyż dopiero na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem. W niniejszej sprawie bezprawność zakwestionowanych działań przedsiębiorcy wynika z ich sprzeczności z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim oraz ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym.

Ad I.1 sentencji decyzji

W punkcie I.1 sentencji niniejszej decyzji zarzucono Przedsiębiorcom bezprawne działanie noszące znamiona praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, a polegające na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

Zgodnie z przepisem art. 13 ust. 1 pkt 8 ustawy o kredycie konsumenckim kredytodawca przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki jest zobowiązany podać konsumentowi, na trwałym nośniku, zasady i terminy spłaty kredytu oraz w odpowiednich przypadkach kolejność zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy. Przepis art. 14 ust. 1 powoływanej ustawy precyzuje, że informacja ta powinna zostać podana na formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego.

Informacji takiej nie zawierał przekazany przez Przedsiębiorców wzorec „Formularz informacyjny kredytu konsumenckiego nr ... z dnia ...”, ani też uzupełnione już formularze przekazane konsumentom. Wprawdzie pkt 11 wzorca formularza informacyjnego

¹ Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz., pr. zb. pod red. J. Szwaji, CH BECK, 2000, s.117 – 118.

zatytułowany jest „Zasady i terminy spłaty kredytu”, jego pełna treść brzmi jednak następująco:

11. Zasady i terminy spłaty kredytu:

a. kredyt płatny w dwóch ratach w wysokości: I rata ... złotych, II rata w wysokości ... złotych.

b. I rata w wysokości obejmuje spłatę: kosztu przygotowania dokumentów koniecznych do zawarcia umowy kredytowej w wysokości ... złotych, marży Kredytodawcy w wysokości ... złotych, odsetek w kwocie ... złotych, kapitału w kwocie ... złotych,

c. II rata obejmuje spłatę: ... w kwocie ... złotych

Zatem ww. wzorzec nie przewiduje wskazania informacji o terminach rat, co potwierdza również treść wypełnionych i przekazanych konsumentom formularzy informacyjnych.

Mając powyższe na względzie, należy uznać, że uprawdopodobnione zostało stosowanie przez Przedsiębiorców zarzucanej praktyki. Tym samym za uprawdopodobnione należy również przyjąć naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad I.2 sentencji decyzji

Artykuł 30 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim wymienia obligatoryjne elementy umowy o kredyt konsumencki. Informacje te powinny być udzielane w sposób rzetelny, prawdziwy i pełny. Zgodnie z treścią art. 30 ust. 1 pkt 7 ustawy o kredycie konsumenckim umowa o kredyt konsumencki powinna określać rzeczywistą roczną stopę oprocentowania. Ponadto, jak stanowi art. 13 ust. 1 pkt 7 ww. ustawy kredytodawca lub pośrednik kredytowy również przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki jest obowiązany podać konsumentowi, na trwałym nośniku m.in. rzeczywistą roczną stopę oprocentowania.

Zgodnie z art. 5 pkt 12 ustawy o kredycie konsumenckim rzeczywista roczna stopa oprocentowania jest to całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, wyrażony jako wartość procentowa całkowitej kwoty kredytu w stosunku rocznym. Natomiast w myśl art. 25 ust. 3 tej ustawy sposób jej obliczenia określa załącznik nr 4 do ustawy. Z punktu widzenia pożyczkobiorcy r.r.s.o. jest jedyną uniwersalną miarą kosztu kredytu, pozwalającą w obiektywny sposób porównywać obciążenia związane z różnymi produktami finansowymi. Wskazać należy, iż obowiązek prawidłowego wyliczenia r.r.s.o., z uwagi na znaczny poziom złożoności ww. wzoru, spoczywa na przedsiębiorcy.

W zawieranych z konsumentami umowach (a także przekazywanych im uprzednio formularzach informacyjnych) Przedsiębiorcy prezentowali błędną informację o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania. I tak przykładowo, przy pożyczce na kwotę 550 zł, której spłata miała nastąpić w 2 ratach (58 zł płatne 7. dnia i 608 zł płatne 14. dnia od zawarcia umowy), Przedsiębiorcy deklarowali r.r.s.o. na poziomie 549,87%, podczas gdy faktycznie wynosiło ono 18535,73%. Natomiast przy pożyczce na kwotę 300 zł, której spłata miała nastąpić podobnie – w 2 ratach (33 zł i 333 zł), Przedsiębiorcy deklarowali r.r.s.o. na poziomie 573,57 %, podczas gdy faktycznie wynosiło ono 22 981,80%.

W ocenie Prezesa Urzędu ww. działania mogą stanowić nieuczciwą praktykę rynkową w rozumieniu art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Stosownie do tego przepisu praktykę rynkową uważa się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Wprowadzającym w błąd działaniem może być w szczególności m.in. rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji.

W ocenie Prezesa UOKiK, opisane w pkt I.2 sentencji decyzji działania Wspólników, polegające na podawaniu w umowach pożyczek oraz formularzach informacyjnych nieprawdziwej informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, mogą wprowadzać konsumentów w błąd, doprowadzając tym samym do wyboru mniej korzystnej oferty kredytowej (czyli do podjęcia decyzji, której w niezakłóconych warunkach konsument nie podjąłby), poprzez przekazywanie im nieprawdziwej informacji o istotnych warunkach umowy pożyczki. Zatem dokonując porównania wartości r.r.s.o., konsument wybierze tę ofertę, gdzie r.r.s.o. jest niższe, bo to oznacza najtańszy kredyt.

Mając powyższe na względzie, należy uznać, że uprawdopodobnione zostało stosowanie przez Przedsiębiorców zarzucanej praktyki. Tym samym za uprawdopodobnione należy również przyjąć naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiuje *zbiorowego interesu konsumentów*, ograniczając się jedynie do sprecyzowania (art. 24 ust. 3), że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. Przez godzenie w zbiorowe interesy konsumentów (które może polegać zarówno na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów, jak i na samym zagrożeniu ich naruszenia) należy rozumieć narażenie na uszczerbek interesów znacznej grupy lub wszystkich konsumentów poprzez stosowaną przez przedsiębiorcę praktykę, obejmującą i działania, i zaniechania. Oceniając działanie przedsiębiorcy przez pryzmat definicji zawartej w art. 24 ust. 2 ww. ustawy, należy ustalić, czy jego działania mogą naruszać interesy nieoznaczonego kręgu potencjalnych klientów. Tego typu naruszenie wystąpi wówczas, gdy działania przedsiębiorcy dotyczą zbiorowości i mogą dotknąć każdego potencjalnego klienta, czyli gdy są powszechne. W orzecznictwie ugruntował się pogląd, zgodnie z którym *naruszenie zbiorowych interesów konsumentów ma miejsce wówczas, gdy potencjalną daną praktyką przedsiębiorcy może być dotknięty każdy konsument w analogicznych okolicznościach*².

Interes konsumentów należy przy tym rozumieć jako interes prawny (a nie faktyczny), a więc uznany przez ustawodawcę na zasługujący na ochronę i zabezpieczenie. W literaturze przedmiotu zwraca się uwagę, że określenie stałego czy zamkniętego katalogu interesów konsumentów nie jest ani możliwe, ani zasadne. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest powiązane z naruszaniem interesów gospodarczych konsumentów. Pod tym pojęciem należy rozumieć zarówno naruszenie interesów stricte ekonomicznych (o wymiarze majątkowym), jak i prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, zapewniających konsumentom dokonywanie transakcji handlowych z przedsiębiorcami przy całkowitym zrozumieniu rzeczywistego sensu ekonomicznego i prawnego dokonywanych czynności, czego przejawem może być m.in. prawo do uzyskania przez konsumenta od przedsiębiorcy pełnej i rzetelnej informacji.

Zdaniem Prezesa Urzędu działania Przedsiębiorców mogły naruszać interesy nieoznaczonego kręgu potencjalnych klientów i był na nie narażony każdy potencjalny pożyczkobiorca, który chciał skorzystać z ich oferty. W rozpatrywanej sprawie mamy więc do czynienia z działaniem mogącym godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Mając powyższe na uwadze, wobec uprawdopodobnienia wszystkich przesłanek z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 i 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, uznać należy za

² wyrok SOKiK z dnia 13 stycznia 2009 r. (sygn. akt XVII Ama 26/08), wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 listopada 2009 r. (sygn. akt VI ACA 539/09).

uprawdopodobnione stosowanie przez Wspólników praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w punkcie I.1 i punkcie I.2 sentencji niniejszej decyzji.

Zobowiązanie przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów: *jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji (...), lub będących podstawą wszczęcia postępowania – że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego zakazu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia jego skutków, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań. W przypadku gdy przedsiębiorca zaprzestał naruszania zakazu, o którym mowa w art. 24, i zobowiąże się do usunięcia skutków tego naruszenia, zdanie pierwsze stosuje się odpowiednio. Natomiast art. 28 ust. 2 ww. ustawy stanowi, że: W decyzji, o której mowa w ust. 1, Prezes Urzędu może określić termin wykonania zobowiązań lub zobowiązać przedsiębiorcę do złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji lub do publikacji decyzji w całości lub w części na koszt przedsiębiorcy.*

Przedsiębiorcy, poinformowani o wszczęciu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, po złożeniu wstępnych wyjaśnień, wyrazili gotowość do zmiany zakwestionowanych działań w celu zapobieżenia zarzucanym naruszeniom i przedłożyli propozycje konkretnych działań w tym kierunku, polegających na:

1. zamieszczeniu w formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego danych dotyczących terminów spłaty kredytu konsumenckiego – poprzez następujące ustalenie jego brzmienia w pkt 11: *11. Zasady i terminy spłaty kredytu: a. kredyt płatny w dwóch ratach w wysokości: I rata ... złotych, II rata w wysokości ... złotych. b. I rata płać w terminie do ..., II rata płatna w terminie do c. I rata w wysokości obejmuje spłatę: kosztu przygotowania dokumentów koniecznych do zawarcia umowy kredytowej w wysokości ... złotych, marży Kredytodawcy w wysokości ... złotych, odsetek w kwocie ... złotych, kapitału w kwocie ... złotych, d. II rata obejmuje spłatę: ... w kwocie ... złotych ... ;*
2. podawaniu w umowach pożyczek oraz formularzach informacyjnych obliczonej prawidłowo rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania – zgodnie ze sposobem jej obliczania określonym w załączniku nr 4 do ustawy o kredycie konsumenckim.

Analizując zobowiązanie, Prezes Urzędu uznał, iż brak jest przeciwwskazań do przyjęcia zobowiązania w omawianym zakresie, gdyż ma ono na celu wyeliminowanie kwestionowanych praktyk, a realizacja zadeklarowanych działań powinna do tego doprowadzić.

W świetle powyższego Prezes Urzędu uznał, że podjęte przez Przedsiębiorców zobowiązanie zmierza bezpośrednio do zapobieżenia zarzucanemu naruszeniu art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i na podstawie art. 28 ust. 2 ww. ustawy nałożył na Przedsiębiorców obowiązek wykonania tego zobowiązania, w następujących terminach:

- w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji w zakresie określonym w punkcie I.1.,
- w terminie 4 tygodni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji w zakresie określonym w punkcie I.2.

Wobec powyższego, orzeczono jak w punkcie I sentencji decyzji.

Obowiązek złożenia sprawozdania

Stosownie do art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w decyzji wydanej na podstawie art. 28 ust. 1 tej ustawy Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę **obowiązek złożenia sprawozdania z wykonania przyjętego zobowiązania**. Wobec powyższego, Prezes Urzędu nałożył na Przedsiębiorców obowiązek złożenia ww. sprawozdania, w terminie 2 miesiące od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, które powinny zawierać:

- zmieniony wzór formularza informacyjnego ze wskazaniem daty wprowadzenia do obrotu oraz stosowany wzór umowy pożyczki;
- kopie 3 losowo wybranych umów zawartych z klientami wraz z odpowiadającymi im kopiami formularzy informacyjnych.

Zdaniem Prezesa Urzędu powyższe informacje są konieczne, a zarazem wystarczające do oceny, czy Przedsiębiorcy wykonali nałożone niniejszą decyzją obowiązki.

Wobec powyższego, orzeczono jak w punkcie II sentencji decyzji.

Pouczenie

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 101, ze zm.) – od niniejszej decyzji stronie przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, wnoszone za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie, pl. Szczepański 5, 31 – 011 Kraków.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów

Dyrektor Delegatury UOKiK w Krakowie
Waldemar Jurasz